SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

No. 247. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 30, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 30-го ГРУДНЯ 1989 Ч. 247. РІК XCVI.

СВЯЩЕНИКИ ПЕРЕЙШЛИ З РПЦ ДО УКЦЕРКВИ

Івано-Франківське (УАП). — Як уже інформовано в Західній Україні почався масовий перехід священиків РПЦеркви до УКЦеркви. Переходження відбувається практично в кожній області. Безпрецедентний випадок стався 14-го грудня, коли в Івано-Франківську Єпископ Павло Василик немов би „наново" висвятив біля 30 колишній священиків РПЦ. Ось їхній список:

Тисьменицький Деканат: благочинний протоієрей Іван Луцький з церквою св. Йосифа та св. Микити; митрофорний Ізидор Миколин з селища Жовтень — церква св. Миколая; протоієрей Євстафій Підлуський з села Павлівка — церква св. Миколая; протоієрей Антоній Соколап з села Радис; протоієрей Степан Комарницький — парох села Добровляни та Колодівка; протоієрей Степан Петришин з Івано-Франківського — церква Покрови; протоієрей Іван Федорів; отець Василій Федорак з міста Воздвижець — церква Воздвиження Чесного Хреста; протоієрей Маріян Васьків з села Братківці; протоієрей Іван Гук, парох сіл Шукалівка та Тязів; отець Іван Кубіїшин — парох села Вовчинець та Пшенишники; отець Іван Присяменюк з села Старий Лисець — церква св. Миколая; отець Олег Качмарський, парох сіл Дрогомирчани та Майдан; протоієрей Василій Гремишин, парох міста Тисьмениця та села Підлісся.

Галицький Деканат: отець Ярослав Підлуський, парох сіл Брий, Мединя, Сапочів.

Надвірнянський район: отець Григорій Чебирак, парох сіл Микулин, Кремінці та Ямна.

Городецький район: отець Чеборак Петро, парох села Жернятин та Лузтів; отець Никифорук Іван, парох сіл Серафимці, Пробабин, Стрічі.

Снятинський район: парох сіл Тростянець та Трійця; благочинний митрофорний протоієрей Жовнірович Ярослав, парох сіл Команки та Перегінське; отець Марків Богдан, парох сіл Лоб'янка, Грабів, Спас, Підсухне; отець Кочак Степан, парох села Нижній Струтин; отець Дерин Степан, парох сіл Камінь, Вербівка, Беркочі; отець Мушинський Олег; протоієрей Зіновій Божик, парох сіл Крековичі та Брощнів; отець Любомир Крилитосик, парох сіл Дума та Рінне; отець Михайло Гуняк, парох сіл Верхній Струтень та Ілемня; отець Олексій Кимокович, парох села Ясіль.

Заплянували Різдвяні радіопередачі і концерт собору св. Володимира в Пармі

Парма, Огайо. — В неділю, 7-го січня 1990 року, у день Різдва за старим стилем український православний собор св. Володимира в Пармі, Огайо, передаватиме Різдвяну радіопрограму. Вона призначена для тих, хто не мав нагоди бути на церковних відправах, трансльоватиметься на станції WERE-AM 1300 від 8-ої до 9-ої години вечора.

Також у неділю, 7-го січня, о год. 11-ій перед полуднем, буде передана безпосередньо в Україну через „Голос Америки" Різдвяна Служба Божа. Служитиме о. протопресвітер Степан Ганкевич, о. протопресвітер Михайло Михайлюк і о. Іван Наконечний, парох. Співатиме парафіяльний хор під проводом Олега Махлая.

У неділю, 14-го січня 1990 року, о год. 12-ій в соборі катедральний хор влаштовує концерт колядок та духовної музики.

ВИСУНУЛИ КАНДИДАТІВ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОМУ

Івано-Франківське (Роман Гладиш). — У неділю, 10-го грудня тут відбулася передвиборна конференція Крайової організації НРУП. Конференція прийняла передвиборну плятформу, яка передбачає економічний і політичний суверенітет України, пакет питань стосовно прав людини, принципові положення з питань культури, науки та освіти та інші.

Конференція схвалила список активістів НРУП — кандидатів у народні депутати України. Серед них: Зіновій Дума голова обласного Товариства „Меморіял"; Маркіян Чучук, голова суспільно-політичного Товариства „Рух"; Степан Волховецький, доцент Інституту нафти і газу; письменник Михайло Косів зі Львова; Левко Лук'яненко і Богдан Ребрик, правозахисники; Володимир Шлимко, актор Михайло Голубець, львівський вчений-еколог; Микола Яковина, голова Крайової Ради НРУП; Роман Крутик, робітник; Степан Пушик, письменник, Степан Шулепа, інженер; Петро Захарук, головний редактор газети „Арго"; Любомир Пиріг, професор медицини зі Львова, та ряд інших.

Конференція прийняла також резолюції з таких питань: Про підтримку редакцій газет „Арго", „Вперед", „Комсомольський Прапор", „Машинобудівник" та „Промінь", які були піддані критиці консервативною частиною партапарату.

Конференція схвалила ініціятиву робітників і місцевого локомотиво-ремонтного заводу щодо проголошення різдвяних і великодніх свят днями вільними від праці.

Конференція визнала право віруючих всіх конфесій на звільнення від роботи у дні їх головних релігійних свят, також закликала до проголошення святами днів проголошення ЗУНР і УНР як державних.

Резолюція ч. 4 закликає надати допомогу Товариству „Меморіял" в зборі матеріялів про репресії на території краю.

Конференція закликала до підтримки вимог про скасування ст. 6 конституції СССР і УССР.

Конференція констатувала факти порушення гласности і при проведенні передвиборчої кампанії. Обговорено кандидатуру першого секретаря міськкому партії Федорчука, висунотого у кандидати у народні депутати від партії. Оголошено факти про його зловживання службовим становищем і проголошено, що такі як він не повинні бути народними депутатами.

Конференція, яка зібралась у день проголошення „Декляраціі прав людини", констатувала, що порушення цієї декляраціі в Україні триває. Подано приклад, коли співробітник обласного КҐБ Слепич у п'яному стані побив працівницю лісокомбінату.

В той день, в другій половині дня, відбулася перша леґальна конференція УГС, присвячена обороні прав людини. На конференції УГС обговорювались також кандидатури від партбюрократії, зокрема першого секретаря міськкому Федорчука. На конференції виступали представники УКЦ і наукових кіл Івано-Франківського.

ПРОВІДНИКИ УКЦ В ЕВРОПІ ДАЛИ ІНТЕРВ'Ю ДО ПРЕСИ

Мюнхен, Західня Німеччина. — У зв'язку з дозволом реєструвати українські католицькі церкви в СССР, провідники УКЦеркви в Західній Европі, Патріярх і Кардинал Мирослав Любачівський і Єпископ в Німеччині Платон Корниляк, дали широкі інтерв'ю до німецької преси, в яких пояснюють своє вдоволення із цього першого кроку для леґалізації УКЦеркви в Україні, але рівночасно і обережність коли йдеться про прогноз дальшого розвитку подій в СССР.

Ганспетер Ошвальд, кореспондент щоденника „Ді Вельт", перевів обширне інтерв'ю з главою УКЦ Любачівським, в якому, давши тло подій і стан УКЦ за останніх 40 років, він поставив декілька важливих питань Кардиналові. У відповідях Владика М. Любачівський заявив, що він, як провідник УКЦ і Архиєпископ Львова, є кожночасно готов повернутися туди, але як будуть вповні переведені в життя п'ять передумов, які поставив Папа Іван Павло II. Досі ці передумови ще далеко не виконані, а право реєструвати церкви це лише перший крок. Отже УКЦ чекає повної свободи, яку обіцяв Міхаїл Ґорбачов Папі Іванові Павлові II в часі відвідин у Ватикані.

У своєму інтерв'ю Кардинал М. Любачівський підкреслює, що без помочі Заходу УКЦерква в СССР не може відродитися і таку поміч дає вже від років відома в Німеччині „Церква в Потребі", організація, що в останньому лише році вислала в Україну 200,000 релігійних книжок. В Україні тепер є великий попит на релігійну літературу і тому ця потреба може бути заспокоєна лише при допомозі Заходу.

На поставлене питання відносин між УКЦ і УАПЦ в Україні Кардинал Любачівський підкреслив, що між ними є братські стосунки і він надіється, що УАПЦ будуть привернені рівночасно такі самі права.

Подібні відповіді дістав від Єпископа Корниляка журналіст Гаральд Біскуп із щоденника „Блік ін ді Цайт". На запитання чому

(Закінчення на стор. 3)

В ПАНАМІ СИТУАЦІЯ НОРМАЛІЗУЄТЬСЯ

Панама. — Мешканці столиці почали повертатися до праці та упорядковувати своє надщерблене воєнними подіями життя. В тому самому часі новий цивільний уряд розпочав кампанію проти помсти чи порахунків з тими громадянами країни, що були прибічниками режиму усуненого військового провідника ген. Мануеля Антонія Норієґи.

Президент Ґільєрмо Ендара та його заступники Рікардо Аріяс Кальдерон і Ґільєрмо Форд постійно повторюють і обіцюють, що їхній „уряд національної відбудови та замирення не буде урядом помсти, ворожости та злоби". І як заявив один із дипломатів Латинської Америки", досі не було жодних випадків масової помсти і на мою думку вже такого не буде".

Один із заступників президента Аріяс Кальдерон заявив, що новий уряд не буде нав'язувати норм політичним партіям чи засобам масової інформації, котрі підтримували ген. М. Норієґу. Такі самі запевнення дано всім працівникам попереднього уряду.

Американські військові чинники оголосили грошові нагороди всім тим, що здадуть свою чи будь-яку іншу зброю, одначе мусять це зробити особисто. Трохи іншу систему прийнято при реорганізації панамської армії, яку перезвано на „Панамську громаську силу". Тут новобранців-добровольців приймають під наглядом американських військових дорадників, які користуються „трьома листами — білою, сірою та чорною"

На цих листах є колишні члени панамських оборонних сил і тих, що їх прізвища знаходяться на „чорній листі" не приймають в ряди новозорганізованих збройних сил Панами, як заявив один із працівників американської військової розвідки.

У цьому повільному процесі нормалізації один аспект лишається незмінним. Йдеться про настанову Ватикану в справі видання чи радше відмови політичного азилю ген. Н. Норієзі. До цих пір не виглядає, щоби Ватикан змінив свою думку, не зважаючи на тверджения нового панамського уряду, що ген. М. Норієґа не є політичним втікачем, але звичайним злочинцем.

Вийшов новий каталог Видавництва „Євшан"

Монтреаль, Кве. — Видавництво „Євшан" видало найновіший каталог української музики і книжок на 1990 рік. Це досі найбільший каталог (56 сторінок), що вийшов поверх 250 видань: касет, плит, компактних дисків і книжок.

Каталог включає багато нових видань. В цьому числі знаходяться: Квітки „Два кольори" (ч. 2), Дарки і Славки „Хвилина" (ч. 2), І. „Соловей" (ч. 3). Також вперше появляється новий відділ музики з України, де описані нові видання популярного ансамблю „Ватра" зі Львова (2 касети), квартет „Явір" з Києва, „Біла Криниця" та інші. Також додана збірка Капелі Бандуристів з Детройту. Нові церковні твори: уривки з Святої Літургії (Бостон), концерт Бортнянського (диригує маестро Колесник), нові клясичні видання, дитячі видання, матеріяли для навчання української мови, нові книжки та інше. В каталогу описані всі видання.

Видавництво „Євшан" розповсюджує також різні книжки, курси української мови і дитячі видання. Поверх 128 крамниць та підприємств в ЗСА, Канаді, Англії, Австралії, Бельгії і Франції продають видання цієї фірми. Головна ціль фірми є щоб українська пісня лунала в українських і неукраїнських домах по цілому світі.

Фірма „Євшан" видає річний каталог з якого можна замовляти поштою всі нові і попередні видання. Тираж каталогу — 15,000. Він доходить до 10,000 домів в ЗСА, а поверх 5,000 роздається по українських фестивалях. Щоб отримати каталог слід писати на адресу: Yevshan Corporation, Box 325, Beaconsfield, Quebec H9W 5T8 або телефонувати на число: (514) 630-9858, або Fax: (514) 630-9960.

В. ГАВЕЛ І А. ДУБЧЕК ОЧОЛИЛИ ОНОВЛЕНУ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНУ

Прага. — 21 рік після того, як совєтська армія окупувала Чехо-Словаччину, придушивши демократичний рух, що ввійшов в історію як „Празька весна", її лідер Александер Дубчек вибраний головою парляменту країни.

„Я надіюся, що нині сотні тисяч людей — всі ті, хто підтримував ідеали 'Празької весни', дістали моральне задоволення", — заявив А. Дубчек.

Вибрання Дубчека і ще 23 депутатів стало можливим завдяки тому, що своїх місць позбулися 24 ортодоксальні комуністи, обвинувачені у зловживаннях владою у недалекому минулому.

Серед 24 нових депутатів парляменту — 18 членів демократичної опозиції, два комуністи і чотири представники невеликих політичних партій.

Серед 350 депутатів парляменту комуністи все ще становлять більшість. Більшість буде належати їм до запланованих на наступний рік парляментських виборів.

У п'ятницю, 29-го грудня, парлямент вибрав президента країни. Ним став драматург і правозахисник Вацлав Гавел, який символізує нинішній демократичний рух в Чехо-Словаччині, як Дубчек символізує „Празьку весну", придушену гусеницями совєтських танків у 1968 році. Дубчека також назвали в числі можливих кандидатів на президента. Коли опозиція вирішила, що її кандидатом стане Гавел, то Гавел заявив: „Я прийму пост президента лише в тому випадку, якщо Дубчек буде поряд".

Латвія також відкинула ексклюзивність комуністів

Москва. — Латвія стала другою країною в Прибалтиці, яка вирішила усунути зі своєї конституції ексклюзивне право Комуністичної партії на владу. Латишський парлямент голосами 220 до 50 рішив елімінувати зі своєї Конституції цю частину, в котрій надається право Комуністичній партії бути „керівною та провідною силою совєтської спільноти". Цю вістку передав і потвердив Війстурс Козьолс, кореспондент газети Латиського народного фронту „Атмода". Це рішення схвалено після тригодинної дискусії. Справу допущення багатопартійности у своїй республіці вирішено перенести на наступну сесію парляменту, котру призначено на 10-го січня 1990 року.

Прикладом для латишів послужили їхні сусіди литовці, які вже 7-го грудня схвалили таку зміну у своїй конституції. Це схвалення литовців створило проблему на Зїзді всесоюзних депутатів у Москві. Литовці пішли ще дальше, бо дозволили на багатопартійність у своїй республіці, а тоді схвалили стати незалежною від Москви Комуністичною партією. Цей останній крок підніс популярність КП Литви серед народу. Знавці та політичні коментатори твердять, що таким шляхом попрямують й інші республіки Совєтського Союзу в дуже недалекій будуччині.

Приготовляючись до наступної сесії парляменту, латиші готуються на тій сесії схвалити відновлення своєї символіки, тобто символіки незалежної Латвії, яка існувала між двома світовими війнами. Це повідомлення подав шеф офіційної латиської агенції Ерікс Кеґрікс.

Чи знаєте що таке „Еколос"?

Джерзі Ситі, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Хоча як нам добре відомі екологічні організації та їхні акції так в Північній Америці, як в Европі і раз-у-раз читаємо в пресі про демонстрації проти нуклеарних споруд, занечищення повітря і природи та про політичну силу „зелених", як їх називають загально, ми вперше довідалися про працю подібної організації українців у Північній Америці від її активного члена, Наталі Павленко.

Вона вияснює нам, що в Торонто ентузіясти екології, зворушені до краю таємничою недугою українських дітей у Чернівцях, заложили товариство „Еколос", головою якого є Люба Медицька.

Завдання „Еколосу", які поставили собі організатори, великі. Це в першу чергу інформування української громадськости про екологічні проблеми України, а з другої сторони інформувати канадську громаду, а особливо членів канадського уряду, про цей стан в Україні і тим впливати на зміни їхньої політики в справі охорони довкілля та охорони України. Вкінці важливим є для членів „Еколосу" вияснювати іншим екологічним товариствам, що існують по цілому світі, про всі екологічні проблеми України, які стали так загально відомими після нещасливого атомового вибуху у Чорнобилі, але які дальше актуальні та вимагають широкої допомоги.

На наше запитання у якому відношенні нове українське товариство стоїть до екологічної комісії СКВУ,

Наталія Павленко з виданням „Зеленого Світу" в редакції „Свободи".

Н. Павленко вияснює, що вони є у тісній співпраці. „Еколос" має вже членів не лише в Канаді, але й в ЗСА, Австралії і Німеччині. Управа „Еколосу" також стоїть у постійному зв'язку, як інформує Н. Павленко, із основаною в останньому році в Україні асоціяцією „Зелений Світ", що відбула свій перший загальний з'їзд у жовтні 1988 року і з цього приводу випустила окреме прецікаве видання, копію якого Н. Павленко нам залишає.

Саме читаючи в цьому виданні, які пріоритети поклала собі асоціяція „Зелени Світ" в Україні, члени „Еколосу" хочуть взяти їх до уваги у своїй дальшій праці, щоб спільно створити один фронт проти дальшого занечищення України і байдужости урядових чинників до далекойдучих наслідків атомного вибуху в Чорнобилі. Першим із завдань, які поставив собі „Еколос" — це поміч Україні із постачанням дозиметрів для міряння висоти радіяції

Черговим завданням, що його поставили активісти „Еколосу", це надрукування довідника англійською, французькою і українською мовами про всі екологічні небезпеки в Україні.

Але, як підкреслює Н. Павленко, на першому місці стоїть для них і досі проблема захворювань українських дітей у Чернівцях, бо вістка про них у 1988 році була тим мотивом, що об'є-

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

ДВОХ БЛИЗЬКИХ СПОСТЕРІГАЧІВ ватиканської дипломатії заявляють, що ледве чи офіційні чинники Римо-Католицької Церкви видадуть Америці ген. Мануеля А. Норієґу, який попросив політичного азилю у ватиканській амбасаді в Панамі. Професор Джорджтавнського університету о. Браєн Геґір, який викладає етику та міжнародну політику, сказав, що одною з причин чому М. Норієґу не передадуть властям ЗСА є те, що майже всі провідники Римо-Католицької Церкви в Латинській Америці є обурені тим, що Америка зі зброєю напала на Панаму.

КИТАЙСЬКА КОМУНІСТИЧНА партія, затривожена подіями у Східній Европі, видала виключно для свого внутрішнього вжитку обіжник, в якому обвинувачується совєтського президента Міхаїла Ґорбачова у „підриванні соціялізму" в країнах Східньої Европи. Згідно з твердженнями китайських офіційних чинників, урядників різних округ країни було скликано на надзвичайні інформативні наради в справі цього ж таки обіжника, у вівторок, 26-го грудня. Разом з цим їм сказано як вони мають реаґувати й що думати про революцію в Румунії та загальний занепад комунізму у Східній Европі.

УРЯД ЛИВАНУ ЗАЯВИВ, ЩО робить негайне зажалення до Ради Безпеки Організації Об'єданих Націй після останнього повітряного та сухопутного нападу Ізраїля. Напади влаштовано на 12 годин один від одного у вівторок, 26-го грудня, і в результаті було вбито 12 осіб, а 31 особа поранена та знищено дві повстанські бази Комуністичної партії в центральному та південному Ливані. Речник уряду заявив, що з канцелярії прем'єр-міністра Саліма Госса передано відповідні інструкції до місії Ливану при ООН, щоби відповідно запротестувати проти цієї „очевидної аґресії".

СОТНІ ТИСЯЧ ЛИТОВЦІВ підтримали рішення своєї Комуністичної партії про її відокремлення від Москви. Журналісти та партійні провідники Литви заявили, що їхні делеґати, повернувшись зі з'їзду Центрального комітету Комуністичної партії в Москві, на якому не могли рішити чи притягнути КП Литви до відповідальности за її вчинок, отримали сильну підтримку зі сторони громадянства. „Без сумніву це рішення КП Литви зробило її багато більше популярною серед громадськості. Це стало її рятунком. І встановило її, як політичну силу". Так висловився про ці події провідник КП Литви Альґірдас Брасавскас.

В АМЕРИЦІ

ПОНАД ПІВМІЛЬЙОНА пристарілих людей, які знаходяться в піклувальних домах країни, прикуті до інвалідних візків та ліжок, більшість з них дуже слабі та не в змозі контролювати свої дії. За підтримкою федеральної влади інституції по всій країні почали перевірку доцільности і необхідности обмежень, яким підлягають пристарілі люди в піклувальних домах. Це вже стало рутиною в багатьох піклувальних будинках приковувати немічних старих пасками або спеціяльними камізельками до інвалідних візків та ліжок. Згідно з федеральним оглядом, понад 41 відсоток осіб, що перебувають у піклувальних будинках країни, цього року були обмежені таким способом. Порівняно з 1977 роком, коли такі особи нараховували лише 25 відсотків, кількість пристарілих, прикутих до візків і ліжок значно зросла. Крайова коаліція реформи піклувальних будинків активно працює над мінімальним вживанням обмежень для пристарілих громадян.

АМЕРИКАНСЬКА ПОЛІЦІЯ міняє тактику ведення війни з наркоманією. Безсильна зупинити або хоча б зменшити торгівлю наркотиками, кримінальні злочини, пов'язані з нею, поліція починає говорити про запобігання, спеціяльну освіту молоді, щоб застерегти її перед небезпекою наркотиків. Клясичні методи боротьби поліції з наркоманією вже застаріли та й не принесли очікуваних вислідів. Поліціянти перетворюються в соціяльних працівників, вчителів, йдуть до шкіл і читають лекції студентам про наркоманію, її небезпеку, пов'язану з нею злочинність, вбивства. „Ми повинні працювати над соціяльно-економічною стороною цієї проблеми. Якщо 13-літній хлопець може вбити людину, прострілівши їй голову, а потім піти спокійно до дому спати, щось тут не в порядку. Ми повинні збудувати сім'ю. суспільство, в яких вбивство стане неприйнятим явищем", — сказав шеф поліції І. Фулвуд у Вашінґтоні.

В ЧЕТВЕР, 28-ГО ГРУДНЯ, в Медичному журналі Нової Англії була надрукована стаття про нові висліди вивчення ростового гормону. Дослідження під керівництвом д-ра Франко Саломона з лікарні св. Томаса в Лондоні показали, що ростові гормони, які відіграють головну ролю в рості дитини, можуть допомогти дорослим втратити вагу та розвинути мускули. Експерти не згоджуються у тому, що гормон росту може служити старшим особам, як омолоджуючий, але згоджуються у можливості лікування цим гормоном людей, у яких його не вистарчає. Дослідження проводилося над 24-ма хворими, у яких були усунені пухлини з пітуїтарної залози, що спричинило недостатнє вироблення гормонів росту. Після операцій всі пацієнти втратили жирові залежі, на місці яких розвинулися мускули. „Нажаль, ростовий гормон не допомагає у випадках огрядності", — сказав д-р Дж. Гірш з Рокефеллерського університету. „Люди, які хочуть схуднути та розвинути мускули, повинні займатися фізичними вправами, а не полягати на ростовий гормон, який в свою чергу може викликати зміни в організмі, що ведуть до діябету". Вже два-три роки тому гормони росту з'явилися на чорному ринку та стали дуже популярними серед атлетів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)
Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

80-ті роки і рік 1989

У демократичних країнах завелося таке, що керівні журнали щороку проголошують „Мужа Року" або „Жінку Року" — людину, яка в минулому році відіграла найголовнішу історичну ролю. 1989 рік, що його тепер закінчуємо, так тісно пов'язаний з цілим 198-річчям, що годі розглядати його окремо. Його сміливо можна назвати „Роком Свободи". Але того імпозантного руху за свободу не було б, якби він не отримав був відповідної атмосфери. Справедливість наказує признати, що свідомо чи несвідомо творцем цієї атмосфери був Міхаїл Ґорбачов, який прийшов до влади 1985 року. Щоб рятувати занепалу марксизмом економіку, проголосив гасла, які надхнули людей відвагою. Вчорашні політичні в'язні стали у проводі свободолюбного руху. Дав, — хоч усе ще неповну, — свободу слова і друку. Російський неділимець — ворожий відосередковим самостійницьким рухам. Але їх не було б, якби Ґорбачов не відкрив дверей для опозиції. Масові маніфестації і демонстрації у різних ніби „самостійних" республіках, складових частинах Союзу, знайшли несподівано сильний відгук в усіх комуністичних сателітних країнах Европи. З кінцем 1989 року нема вже в Европі ні одної сателітної держави з диктатурою марксизму. Міхаїл Ґорбачов — комуніст, який заповів кілька місяців тому, що комунізм збережеться і відродиться у кращому одязі. Якщо Ґорбачов вірить у це, то треба дивуватися, що він, освічена інтеліґентна людина такий наївний — на тлі подій пережитого 1989 року.

В Европі залишилися ще комуністичними Албанія — культурно відстала, Юґославія — насправді тільки за фірмою, бо там не було колективізації хліборобства і не переслідували Церков, — залишився комуністичний і сам Совєтський Союз, де продовжується мирна революція проти комунізму поруч із національними свободолюбними рухами. Але характеристичний для минулого десятиріччя і цього 1989 року гін до свободи проходив по всіх континентах, не тільки в Европі. Здавалося, що повалиться комунізм у Китаї, але у червні цього року здавлено тамошню мирну революцію танками. Приклад Румунії повинен би пригадати диктаторам у Пекіні, що авторитарний режим, опертий на терорі, під кінець XX сторіччя анахронічний. Хто ще два тижні тому думав, що румунського диктатора Ніколае Чаушеску розстріляють вояки його власної армії!

На далеких філіппінських островах захитався був диктаторський режим призидента Фердинанда Маркоса. Після двократних пофальшованих Маркосом виборів президентом стала вдова вбитого лідера опозиції Коразон Акіно. Роналд Реґен порадив Маркусові рятувати життя втечею і Маркос перелетів американським літаком до Гаваїв, де й помер. У Філіппінах продовжується ще комуністична партизанка, але з загином комунізму у світі — демократія у Філіппінах запевнена.

Упала військова диктатура у Чіле. Вся Південна Америка позбулася вже військових диктаторів з титулом президентів. Зате у Центральній Америці продовжується ще на Кубі диктаторсько-комуністичний режим Фіделя Кастра, хоча й Кастро зліквідував найпопулярнішого свого генерала за ведення торгівлі наркотиками і раз-у-раз виявляє бажання кращих взаємин з Америкою. Існує ще диктаторський режим „сандіністів" у Нікараґура. Диктаруру генерала Мануеля Антоніо Норієґи у Панамі зліквідувала інтервенція американського війська.

Нема ще демократичної волі на 100 відсотків у всіх країнах п'яти континентів. Але останнє десятиріччя й останній рік започаткували такий могутній гін до волі, який був сильніший за „весну народів" 1848 року і радше нагадував Велику Французьку революцію 1789 року. Тут і там є ще спротив, є зусилля зберегти стан поярмлення народу, але це даремні зусилля. Все неприродне мусить щезнути. Режим расового „апартаїду" ще втримується у Південно-Африканській Республіці, але вже потрохи заломлюється. Ціле 80-річчя та зокрема 1989 рік переходять до історії під прапором змагу до волі. У своєму поході до волі може світ зазнати ще епізодичні перешкоди, — тут і там може ще тимчасово перемагати диктатура. Але процес з останнього десятиріччя напевне переможе. На цьому тлі треба згадати про заприсяження у січні 1989 року як 41-го з черги призидента З'єднаних Стейтів, Джорджа Буша. Маючи за собою таку підготову до того високого посту як її не мав ні один з попередніх президентів, Джордж Буш став лідером вільного світу, активно сприяє свободолюбним рухам. Проблема сучасности й майбутности України вимагає окремих роздумів. Але і для України рік 1989-ий був історичним роком з проявленням гону до волі.

Н. Осока

„МЕМОРІЯЛ" ІНФОРМУЄ, ВИКРИВАЄ, ЗАСУДЖУЄ

II.

У статті В. Чорновола „Трагедія в Несторові" також подано багато імен нестерівчан, закатованих у застінках НКВС (Народний Комісаріят внутрішніх справ).

По всій Україні місцеві організації „Меморіялу" знаходять все нові й нові докази не менш жорстоких репресій. Скажімо, керівник одеського „Меморіялу" опублікував у „Московських Новостях" з 26-го листопада розповідь про масові поховання жертв розстрілу, які ще й досі завалені сміттям. До Другої світової війни в районі нинішнього одеського летовища був степ. „У 30-ті роки там з'явилася будка, у якій круглодобово, зимою і влітку, можна було побачити людей у робочому одязі. Вдень вони випивали та відсипалися, а вечором копали чергову величезну могилу. Щоночі туди під'їздили вкриті брезентом вантажні автомобілі, з яких у підготовлені ями скидали трупи і засипали землею. А вранці з Одеси туди вивозили підводами сміття і скидали його поверх засипаних землею могил.

Коли будували летовище й почали прокладати першу транцею для кабля 1961 року, то відразу ж наштовхнулися на масове поховання. З управління КҐБ Одеської области прибуло десять офіцерів на чолі з майором Куварзіним, що дослужився до генерал-майора і до начальника УКҐБ области й помер 1988 року."

Офіцери обстежили останки, встановили, що це не жертви фашистської окупації, а довоєнне поховання й наказали закопати знову. Мовчать про ці моґили одеські лідери КҐБ й досі, відмовляються зустрічатися з членами „Меморіялу" і не відповідають на їхні листи. А над могилами ростуть бур'яни та стричать іржаві залишки старих автомобілів.

Масові поховання жертв терору НКВС знайдено не лише у Биківні та Вінниці, але й у Полтавській, Житомирській, Рівенській, Чернівецькій та в інших областях України.

На підставі знайдених і досліджених могил, зібраних свідчень та інших матеріялів „Меморіял" вимагає від уряду УССР та від ЦК КПУ викриття всіх злочинів, здійснених на Україні в період 20-80-их років, таких, як організація політичних процесів, масова депортація населення, знищення в'язнів у тюрмах і на засланні.

„Меморіял" вимагає поіменної регабілітації невинно репресованих діячів культури, науки, освіти, релігії, встановлення історичної справедливості в оцінці політичних, громадських і військових організацій: ЗУНР, УГА, ЧУГА, відновлення правди щодо історії України, та її національної символіки, викриття репресивних методів, спрямованих на знищення української нації, її мови, державности й духовної спадщини.

„Меморіял" вимагає назвати поіменно всіх катів, що чинили масові злочини на території України і скасувати всі вироки щодо осіб, невинно засуджених у 60-70-ті роки, повністю їх регабілітувати, відшкодувати моральні й матеріяльні втрати і встановити пам'ятники на могилах загиблих.

„Меморіял" закликає усіх громадян перебороти страх та інертність і присилати свідчення, аби світ довідався про трагедію України.

Допомагаймо „Меморіялові" винести на всенародний осуд ганебну політику національного ґеноциду. Допомагаймо „Меморіялові", бо це ще одна ділянка всенародного руху за звільнення нашої батьківщини.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про рік, що струснув світом

Не знаю чи хтось із нас, бажаючи собі минулого року „Щасливого Нового Року", в найсміливіших думках сподівався, що цей 1989 рік буде такий надзвичайний і такий радісний для нас і наших земляків.

А, власне кажучи, це не так цілий рік, як останні його місяці були такі повні подій, що струснули справді цілим світом.

Давнішими роками було у звичаї в нашому щоденнику подавати останніми днями відходячого року або на початку нового перегляд подій у політичному житті особливо в українському. Коли тепер думаємо про те все, що сталося у 1989 році — ледве чи можна б перелічити усі ці події, не забувши нічого і не пропустивши тих, які таки можна залічити до „важливих". А може треба б було на те цілої „Свободи"?

В американській пресі та у телевізійних програмах подають однак не лише перегляд останнього року, але цілої декади, бо ж починаємо нову із 1990 роком. Цілі сторінки густо заповнені подіями, що пройшли у тому десятиріччі, у політичному світі, але й у природі, науці, літературі та у всіх інших ділянках життя. Є з чого робити підсумки та витягати висновки. Читаючи все те, аж лячно робиться скільки доводиться нам переживати в нашому житті, скільки мусить наш розум охопити та що прийдеться нашим дітям чи внукам вивчати у школі, як частину історії людства.

Але хоча ця декада була виїмково багата в події, таки рік 1989 побив її кількістю перемін, що прийшли там, де ми їх найменше сподівалися — у комуністичній системі Східньої Европи. Несподіваний вогонь, що запалав серед населення усіх країн, які принаймні чотири десятки років були під комуністичним режимом, повний зворот до демократії, що пройшов спонтанно, „знизу", — це переворот, якого ледве чи сподівалися політики Заходу — ось пожнив'я 1989 року.

І саме ці події у сателітних країнах та у самому СССР були в році, який закінчуємо, на устах усіх, навіть найбільше незацікавлених політикою американських громадян.

Як воно і дивно, ми, українці, що довгими роками старалися втовкмачити нашим американським знайомим і офіційним чинникам, хто ми та що таке Україна, — трагічними обставинами нуклеарного вибуху в Чорнобилі у 1986 році стануди в осередку уваги не лише в ЗСА, але в цілому західньому світі.

А в 1989 році, коли наші земляки, як інші народи, піднесли вперше голову та зажадали і собі прав для України, для її мови і релігії, Україна — це вже поняття усім ясне та зрозуміле.

І певне, що як довго нашого життя, про цей рік, який тепер кінчається, ми не забудемо і кожному з нас залишиться спомин того, що найсильніше струснуло його почуваннями, його думками, а то й переживаннями.

Для одного це буде з'їзд Народного Руху України за Перебудову, для другого багатотисячні церковні Богослуження, для іншого перші відвідини родини в Україні, для ще іншого квітами прибране місце на львівській площі, де має станути пам'ятник Тараса Шевченка, а для мене — перше свято в роковини Листопадового зриву на львівському стадіоні, де пролунали слова так добре знаної пластової присяги.

Але здається для всіх понад усе залишиться картина багатотисячного натовпу на вулицях столиці із високо піднесеними національними прапорами.

О-КА

Ірина Филипчак

ЛИСТ ДО НОВОГО РОКУ

Дорогий мій наймолодший брате — роченьку дев'ятдесятий! Заки хто і що, слід мені тебе привітати, з деякими сторінками моєї книги познайомитись. Бачиш, пройшов той час, що я мушу відійти. Правда, вік мій вісімдесят дев'ятий вже дався мені взнаки. Я коротенько, бо знаю, що час — помахом крил утікає від нас; вже ж мені його не вистачить, щоб тобі триста шістдесят п'ять сторінок прочитати. Я чую вже твої кроки... прийдеш, а я примощусь на полиці коло вісімдесят восьмого брата.

Знаю — діл нескінчених залишив тобі багато, але це тому, що сталось події в моєму житті, преважливо не абиякі! В не одних народів почалось нове життя — почали гордо захищати своє прадідівське „я"! Прийдеться тобі їм помагати, щоб могли вони продовжати те, що в мене почалося.

Я допомагав, як вмів, у декотрих і в почестях побувати прийшлося: мене Роком Мови назвали, значить Роком Душі народу — це почесть велика мені. Зосередив я зусилля свої, бо бачив, як мова ця щезає на кожному кроці (знаєш не змінилось багато з того часу, як він прийшов в тисяча вісімсот чотирнадцятому році). Знав я, що мені одному ніколи буде, тому помагай і ти, це хороші люди.

А на прощання прийми моє побажання: час від часу зупинися, на сторінки часописів придивися, своєю мітлочкою — чужі слова у смітник, щоб замість лідера — писати провідник, медіятор — посередник, реалія — дійсність, метода (теперішній метод) — спосіб, суґестії — поради, стенди — столи, комфортабельне — вигідне, слайди — прозірки; овації — вияв захоплення, інформувати — пояснювати, повідомляти; цього менеджменту — цього управління, проєкт — плян, акцептувати — прийняти рішення, спонзорувати — взяти відповідальність, продуцент — витворець, паркувати — примістити, протокол — звіт, дефіцит — недостача, гарантувати — забезпечити, дефініція — заключення, точне визначення.

Ось, хоч би тих декілька мачинок, з простору чужослів, змети, це із-за необдуманої звички, тут і там, вони... Ця необдуманість найбільш яскраво проявляє себе на таких сторінках, на яких „лицарі" шкіл українознавства повинні б у невтомній увазі слідкувати за чистотою рідної мови, потурбуватись, щоб на місці латини ожили українські назви установ чи подій у них. Таким чином конференція могла б бути зборами, номінація — найменуванням, революція — постанова, постановча ділянка; координація — упорядкованість зрівноважена; мандат — уповноваження.

Бачиш братіку, не цурайся, поможи, не зражуйся, що може й не злюблять за це. Щоб стільки лиха — якось то буде. Бачиш я не проти латини, о ні-ні, повір мені, у давні часи чванились нею хоч куди... Мені вартість латини не чужа, але не українською, лиш латинською мовою вона!

Якось у „солов'їну" ніяк не вплітається: конференція, координаційна, кваліфікаційна, резолюційна, інформаційна, мандатна і ще якась „цийна"...

Попробуй „позамітати"... Ну, щасти тобі Боже, бо мені час утікати.

Твій брат тисяча дев'ятсот вісімдесят дев'ятий.

Панько Ціпило

НОВОРІЧНИЙ БАЛЬ

Зразково виготовлені афіші сповіщали про новорічний баль, дохід з якого був призначений на добродійні потреби центральної установи. Тому квитки вступу були досить коштовні. І треба було закупити повний стіл, де мали б сидіти, коли не танцюють, 10 осіб, чи пак п'five пар.

Богдан, порадившись з дружиною Наталкою, довго не зволікав, бо зарезервував стіл в найвиднішому місці залі. Наталка взяла на себе завдання зорганізувати ще чотири пари зустрічальників нового року.

Зателефонувала до Орисі й довідалась, що вона дуже хотіла піти на баль, але її чоловік ненавидить тих, які завідують комітетом. І тому вони не йдуть...

Зустріла сусідку Надю й запропонувала пристати до їхнього товариства. Надя погодилася, але звернула увагу, що в них авто дуже старе, то її Максим не відважиться їхати в непевну погоду. А Наталка порадила, щоб вони з чоловіком прийшли до них, і на баль поїдуть усі четверо Богдановим автом.

Звернулася Наталка до Софійки, яка відразу запитала: „А хто ще буде в товаристві?" Довідавшись про Максима й Надю, відразу відмовилась: „Я з ними, — казала, — не хочу мати нічогісінько до діла".

Відвідала Наталка Шлапченків, які її сердечно прийняли, і жаліли, що вже обіцяли зустрічати новий рік у їхньої куми Параски.

Спіткала Наталка Галю з Андрієм, і відразу почала розмову про новорічний баль. Коли ж вони довідались про ціну квитків, то відразу вирішили, що зустрічатимуть новий рік вдома при телевізорі.

Богдан і Наталка довго нараджувались і постановили більше нікого не просити на забаву.

Новий рік зближався скорою ходою. З гардеробою у Богдана не було проблеми. Але Наталка „не мала в що вбратись". Тому почала наполегливий розшук за суконкою у багатьох крамницях... Нарешті, знайшла! І то таку сукню, що ух та ах, бо ніхто такої не має...

День перед новим роком Наталка мала замовлену візиту в сальоні краси, де її фахово скучерявили волосся. Посидівши по полудні довший час перед дзеркалом, її обличчя замітно змінилося. Хату заповнив аромат французької парфуми. Вбравши сукню, вийшла до вітальні й крутнулась півколом біля Богдана, а він аж підсвиснув із захоплення.

Підходячи до вікна, Наталка запитувала: „І де ж Надя з Максимом забарились?" А глянувши у вікно, радісно повідомила: „О це, здається вони йдуть".

— „Так, це вони" — підійшовши до вікна, потвердив Богдан. — „Я Максима здалека впізнаю по його довгих вусах".

— „Цікаво" — казала Наталка — „яка в Наді суконка." А Надя йшла з широко розтібнутим плащем, з-під якого щораз виразніше Наталка пізнавала таку саму сукню як у неї.

„Як же ж вона дістала цю сукню?" — крізь зуби проціджувала Наталка.

— Ну й погань! — подумки мовила Наталка — Не можуть спромогтися на нове авто, а дивись, яку сукню купила...

— „Богдане!" — швидкомовкою заговорила Наталка — „Мені вже відпала охота йти на баль. Скажи їй, що я нагло захворіла; мене вхопив якийсь вірус..."

Богдан, скрививши сумно обличчя, вийшов назустріч сусідам. Передаючи Максимові два квитки, повідомив про захворіння Наталки. І на тому Богданові й Наталці закінчився новорічний баль.

Семен Дейчаківський

Зойк Дем'янового Лазу

За що ти мене вбив,
Сатрапе, лиходію?!
За те, що нарід я любив,
Що з ним про волю мріяв?

За що життя моє згубив
В червневу ніч чудову?
За те, що пісню я любив
І рідну свою мову?

За що дітей посиротив
І засмутив родину?
За те, що землю я любив,
Страждену Україну?

За що сестер замордував
І матерів коханих!
Їх ніжність в землю утоптав,
Ти, сталінський тиране!

О, будь же проклятий навік,
Убивцю й бузувіре!
Ти мрію людську розчавив
І милосердя й віру.

То не громи гудуть,
Ті лиховісні сили,
То зойки наші чуть
З глибокої могили.

То ж начувайся вже,
Розбійнику і кате!
Бо час грізний гряде
Великої розплати.

У світі ще живуть
Ті благородні сили,
Які засудять сталінізм
Так, як фашизм судили.

Ямниця, жовтень 1989 року.

Марійка Клячко

ЛИСТ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО ДО СТАЛІНА

„Поклик Сумління", інформаційний вісник львівської реґіональної Історико-просвітницької організації „Меморіял" з вересня ц.р. подав інформацію, що 27-го серпня Марійське Братство за порозумінням з Радою НРУП і правління „Меморіялу" відбуло багатотисячний екуменічний мітинґ біля стадіону „Дружба", присвячений темі „Права віруючих". Мітинґ вели І. Калинець і П. Кагуй, а виступали Є. Гринів, С. Хмара, В. Чорновіл, І. Гель, О. Горинь та інші. На закінчення Є. Гринів прочитав текст резолюції, а також телеграму до М. Ґорбачова і Папи Івана Павла II.

Варто звернути увагу на резолюцію:

1) Вимагаємо леґалізації УКЦ, повернення Церкві її майна та резиденції Греко-Католицької Церкви — храм св. Юра.
2) Домагаємося повернення вірменам, що проживають в м. Львові, Вірменського храму, що історично належав їх громаді.
3) Домагаємося повернення юдейських синагог жидівській общині м. Львова.
4) Підтримуємо починання о. Яреми по створенню общини віруючих прихильників Української Автокефальної Православної Церкви".

Телеграма голові Верховної Ради СССР Міхаїлові Ґорбачову, базована на цій резолюції, просить приспішити рішення встановлення леґального статусу УКЦеркви, а також забезпечити права і храми для віруючих УАПЦеркви, жидів і вірменів.

Телеграма до Папи Івана Павла II була такого змісту:

„Піднята з руїн, з ласки Божої воскресла наша гнана і зневажувана Українська Католицька Церква, знову і знову гласно просить Вашого заступництва молитвами мільйонів своїх віруючих. Волю мати свою Церкву, бачити її вільною і рівною в лоні Вселенської Апостольської Церкви виразив 50-тисячний мітинґ трудящих міста Львова. На наших очах сповнюється пророцтво блаженної пам'яті Митрополита Кир Андрея Шептицького про нове і славне відродження нової Церкви. Бачимо в тому істинний знак чуда, благаємо Вас визнати нашого українського святого і дарувати нам можливість його прославити".

Коли Андрей Шептицький, Єпископ Епархії Станиславова, отримав нову номінацію бути Архиєпископом Львова, Митрополитом Галича і Єпископом Кам'янця Подільського, 16-го січня 1901 року, представник усіх українських товариств радник Каранович зложив йому щирий привіт і побажання. У своїй відповіді Митрополит сказав, що він добре пізнав забуту і невідрадну долю українського народу. „Наш нарід ще не пережитий, не здеґрадований, як декотрі західні народи. Наш нарід повний живучих сил, свіжий і тому має велику будучність. Спільними силами, щирим бажанням двигнемо наш нарід із невідрадного положення й поставимо його на місце, яке йому належиться серед народів", писала газета „Діло" 4 (17) січня 1901 р. Сьогоднішні події і конкретні докази національного та релігійного відродження на рідних землях є доказом пророчих слів Митрополита Шептицького, що наш нарід ще не є „пережитий" і не є „здеґрадований".

У Ватикані іде процес беатифікації Митрополита Шептицького. До цього потрібно якнайбільше документів і видань, базованих на архівних матеріялах. Нове видання лекцій окремих науковців виголошені в часі конференції 1984 року в Торонто і видані в 1989 році англійською мовою „Моралiти енд Реаліти" (завдяки редакції проф. Павла Р. Маґочого при асисті д-ра А. Кравчука), дають можливість точніше довідатися про творчість і подвиги Митрополита Андрея. Це є тільки одна книжка, а незабаром, завдяки останніми місяцями відкритим архівам в Україні, можна сподіватися більше нових видань.

Завдяки відкритим архівам в Україні, в моїх руках є лист Митрополита Андрея Шептицького до Сталіна. Цей документ машинописний, з невеличкими рукописними поправками, без дати і підпису. Авторство допомагає встановити один варіянт звернення: „Смиренний слуга Божий, Митрополит Галицький і... (слідує п'ять рядків крапок) складають Йосифові Віссаріоновичу Сталіну, Великому Вождеві побідної Червоної Армії належну Йому честь і поклін". Щодо дати — її підказує початок іншого варіянту: „Сповняючи завітні бажання українців, які від віків уважали себе одним народом і бажали бути з'єдинені в одній державі, Ви нашу землю прилучили наново до Великої України по побідоноснім поході від Волги по Сян" і далі таке речення: „Та може недалекий той час, коли втихне брязкіт зброї, грюкіт гармат, гуркіт танків, гук бомб і свист куль і треба буде з натугою взятись до відбудови зруйнованого життя, щоб загоїти рани і направити великанські шкоди, які завдала жорстока війна", тобто серпень-жовтень 1944 року.

Що Митрополит Шептицький глибоко застановлявся над змістом листа до Сталіна, видно з копій двох фраґментів.

У першому фраґменті Митрополит складає Сталінові „побажання усього добра та віддати належну почесть по словам Христа 'Кесареве Кесарю'". Він вияснює, що хоча Церква ніколи не вмішувалася в політичні чи мілітарні справи, все ж таки „зберігала державні закони, якщо вони не противні Божим,... та була завжди важливим чинником в створенні мирних умовин, плеканням культури і гаразду в державі". І тому в теперішній війні, як і в минулому, „наша Церква і її духовенство захищали культурні надбання поколінь, облегчували непосильні

(Закінчення на стор. 3)

ПОЧИНАЮЧИ ВІД НАСТУПНОЇ середи, ціна квитків на літаки компанії Трамп та Пан-Ам зростуть на 20 відсотків. Квиток в одну сторону з Ню Йорку до Бостону або до Вашінґтону зросте з 99 дол. на 119 дол. Зріст цін був проголошений Доналдом Трампом, нюйоркським інвестором, який купив компанію Істерн на початку цього року за 365 міл. дол. 85 відсотків пасажирів літаків — це професіонали, бизнесмени, які літають за гроші компаній, в загальному не журяться подорожінням. Деякі експерти все-таки передбачають втрати, тому що частина подорожуючих перейде на поїзди, ціна квитка в одну сторону з Ню Йорку до Вашінґтону — 74 дол.

65-ліття парафії св. Володимира в Пармі

Святкування розпочалися в суботу, 28-го жовтня ц.р. заупокійною Службою Божою за померлих настоятелів та членів парафії собору св. Володимира. Служив о. протопресвітер Степан Ганкевич в асисті о. Юрія Сівка, настоятеля парафії св. Тройці в Норт Ройалтан, Огайо. У вівтарі був присутній Владика Антоній. Співав дитячий хор (35 учнів) школи українознавства ім. Т. Шевченка під диригентурою о. настоятеля Івана Наконечного. Звеличав цю службу своїм чудовим баритоном дяк Яків Сідельник. Панахиду після Служби Божої очолив Владика Антоній. Зворушливим моментом був спів дітей „Вічная пам'ять". Їхні милі голоси звучали ніжним відчуттям в пошані до померлих.

Зразу ж після Панахиди заходами батьківського комітету на чолі з Галиною

Діти українського православного собору св. Володимира в Пармі, Огайо, під час святкування 65-ліття парафії. Посередині Владика Антоній та священики (з ліва) Іван Наконечний і Степан Ганкевич.

Нездолій відбулася дитяча гостина з тортом та з 65-ма свічками. Отець настоятель вияснив дітям значення святкувань та під звуки дзвонів випущено в повітря 120 жовто-блакитних бальонів з листами від наших дітей. Вже дійшли відгуки аж за 100 миль.

О 5-ій годині по полудні Вечірню очолив Владика Антоній в сослуженні чотирьох священиків. Як завжди чудово співав соборний хор під орудою Олега Махлая.

Після Вечірні всі перейшли до церковної залі, де відбувся бенкет. Під спів „Іспола еті деспота" Владика Антоній війшов до залі, де громада з 500 осіб привітала його. Вміло керував бенкетом заступник голови парафіяльної управи М. Добронос. Після короткого привіту він передав слово голові парафіяльної управи М. Тремблюкові. Голова управи розповів історію нашої парафії від заснування у 1924 році по сьогодніщній день (його тато був одним із перших засновників парафії). В тяжкому часі депресії багато зусиль й енергії зужили наші піонери, щоб почати святе діло — будову храму. Приплив нової еміґрації дав новий поштовх до дальшого розвитку парафії. Наслідки видно: чудовий храм, парафія нараховує майже 1100 осіб.

Українською мовою говорив д-р І. Махлай. Двомовно промовляв о. настоятель собору св. Володимира о. Іван Наконечний. На заклик господаря свята М. Доброноса прицерковні організації та окремі парафіяни зложили значну суму грошей на дальший розвиток нашої парафії.

Офіційну частину бенкету отець протопресвітер Степан Ганкевич закрив молитвою. Під звуки оркестри „Хвиля" з Чикаго парафіяни, гості та наша молодь гарно бавились до пізнього вечора. У неділю, 29-го жовтня, відбулася офіційна зустріч Владики.

Процесія з хоругвами зустріла Владику Антонія в приміщенні о. настоятеля й провела до церкви. Одноразовим обходом, читанням Св. Євангелії на кожній стороні церкви та благословенням підвели Владику під головний вхід, де його зустріли діти з квітами. Від школи українознавства вітали Таня Погуляй, а від молодшого відділу Української православної ліґи Юлія Ґрінліф. Традиційним хлібом і сіллю вітав заступник голови парафії Михайло Добронос. На слова „Достойно" настоятель собору о. Іван Наконечний в присутності чотирьох священиків ввели Владику в церкву. Сослужили Владиці о. І. Наконечний, о. протопресвітер С. Ганкевич, протоєрей Михайло Михайлюк, о. Іван Бручок та о. Юрій Сівко. Прислужували 15 вівтарних хлопців. Проповідь виголосив Владика Антоній. Під час служби Божої дуже багато людей приступило до Св. Сповіді й Причастія.

Після Служби Божої сестрицтво св. Анни гостило присутніх смачним полуденком. Словами о. протоп. С. Ганкевича „Дай, Боже, дочекати до 75-річного ювілею" закінченно наші святкування.

Велике спасибі комітетові по влаштуванні цього ювілею, а передовсім голові його енергійному інж. Павлові Бурлійові.

Розвиток нашої парафії завдячуємо невтомній праці наших духовних отців: настоятелеві І. Наконечному та протопресв. С. Ганкевичеві, управі парафіяльній, братству, сестрицтву, школи українознавства ім. Т. Шевченка, обом відділам Української православної ліґи, хорам під мистецьким керівництвом Олега Махлая та Стефанії Стефанюк, дякові Якову Сідельникові, соціяльному клюбові, групі „Вареники", клюбові 60+, та всім окремим парафіянам за безкоштовну працю для добра нашої православної громади.

Леонід Дмитревич

Лист Митрополита...

(Закінчення зі стор. 2)

тягарі війни, піддержували на дусі і загалом зберігали населення від загину і зникнення з лиця землі".

В другому фрагменті Митрополит Андрей знов складає Сталінові признання: „Ви нашу землю прилучили наново до Великої України... Ви тими світлими подіями викликали у нас усіх надію, що наша Церква і наш нарід знайдуть в Українській Совєтській Республиці повну свободу праці і розвою в добробуті та щастю... Довг вдячности супроти Вас сплачуємо як уміємо, молитвами і проявами християнської любови ближнього. Та любов каже нам зложити Вам побажання всякого добра. Між тими добрами найважніше, вічність..."

Відтак Митрополит Андрей дуже тонко і дипломатично, з глибоким підтекстом висловлює Сталінові побажання „такої слави і такого щастя, що в порівнанні з ними Ваше так винятково високе становище в сучасному світі і злучена з ним слава видадуться малими в порівнанні з величчю і високістю бажаних нами цінностей". Митрополит вияснює, що „говоримо тут не в імени своїм, а в імени Того, що мене до Вас посилає, Той, в котрого імени говорю, Ісус Христос, Всемогучий Бог, Спаситель Ваш і наш. Ви може в Нього не вірите, але мусите одначе признати одно, що Він дає як і то що обіцяє... Тож і велич цього світа потребує конечно для тривалости опертися о ту скалу, що нею є Христос. Тож в імени Його, всемогучого і доброго Бога, бажаю Вам по довгім житті земських успіхів і того безконечного життя вічного. Ми бажаємо і Вам тої Христової благодати, яка дає вічне спасіння душі". І тут Митрополит Андрей повчає Сталіна, що „до благодати потреба вправді покаяння, але покаяння є тільки побідою над собою, найвищим тріюмфом людини, ліком на слабости людської природи".

В кінці Митрополит Андрей скромно просить Сталіна, щоб простив йому це все, що пригадує йому. „На дні душі дрімають у Вас сили християнства, може й без Вашої свідомости. Ті сили дадуть Вам розуміти, що мої бажання відносяться до дійсних дібр і що походять з християнської любови ближнього". І ще далі Митрополит закінчує цього листа до Сталіна: „Христове Євангеліє поручає простоту і покору як могутні середники духової величі. Хвиля простого упокорення себе самого перед величчю Христового Євангелія дасть Вам зрозуміти, що наша вдячність і наші бажання несуть людським душам життя і спасіння".

В часі, коли громадяни Совєтського Союзу зі страху тремтіли на саму думку про Сталіна, Митрополит Андрей Шептицький пише до нього і пригадує йому, що хоча він є „Начальний Вожд і Великий Маршал", хай пам'ятає про вічність, — а на це потрібне „покаяння".

Про працю, відвагу і велич духа Митрополита Андрея усі українці, крім покоління, яке по Другій світовій війні виростало на рідних землях і не мало змоги дізнатися правди про славного Митрополита.

Андрей Шептицький, Митрополит Галицький, Архиєпископ Львівський і Єпископ Кам'янця Подільського, від початку цього століття до дня своєї смерти в 1944 році, сповняв свої пастирські обов'язки в невідрадних обставинах окупації австрійської, царської Росії, польської, гітлерівської Німеччини та сталінської Росії. Говорять, що „треба чуда", щоб проголосити беатифікацію Митрополита. Чи це не є чудо, що в політичних переслідуваннях, мордування населення, вивозів на Сибір і ліквідації Церкви укаїнський народ сьогодні ще має силу боротися за краще завтра? Чи це не є чудо, що єпископи, священики, монахи, монахині і миряни — вихованці Митрополита Шептицького — в обороні віри і моральних принципів віддавали своє життя? Чи це не є чудо, що учень і з часом наслідник Митрополита Андрея, Митрополит Йосиф Сліпий, витримав 18-літню каторгу на Сибірі та прибув до Риму і утвердив Пімісність УКЦеркви? Чи це не є чудо, що 17-го вересня ц.р. сотні тисяч українців зібралися на площі св. Юра у Львові і зі своїм доховенством домагалися легалізації Української Католицької Церкви? Чи це не є чудо, що у вересні 1989 року 16 визначних осіб — депутати Верховної Ради СССР, професори університетів, письменники, члени Академії Наук і мистці вислали Відкритий лист голові Президії Верховної Ради СССР Ґорбачову з проханням „вирішити питання про легалізацію УКЦ, повністю повернення їй прав юридичних", бо собор 1946 року „не був законним"? Це все є чуда за посередництвом Митрополита Андрея Шептицького. А скільки тисяч є вислуханих молитов? Я особисто по дуже поважній операції лежала три дні непритомною. Маючи при собі мощі нашого Митрополита, які дали мені Сестри Василиянки, коли я була в Україні, зроблені з волосся, габіту і рушничка, який Митрополит уживав до витирання чаші, я отримала ласку виздоровлення.

Коли за Папи Івана Павла II не буде проголошена беатифікація Митрополита Андрея Шептицького, то треба буде чекати на це може і тисячу літ. Наступники теперішнього Папи не будуть мати зрозуміння до того, скільки голова Української Католицької Церкви мусів пережити, які терпіння перенести і яку силу духа мати, щоб не тільки побороти всі окупаційні і воєнні злочини, але й гідно вив'язатися зі своїх пасторальних обов'язків супроти своєї Церкви і народу. Хто може краще відчути страшну долю українського народу, його Церкви і його духовного провідника, як не Папа-слов'янин, який особисто пережив разом зі своїм народом страхіття війни і нацистський та комуністичний режими? Тому українське духовенство і миряни в Україні і діяспорі повинні доложити всіх сил, щоб зробити все що потрібне для Беатифікаційної комісії, щоб ця комісія могла зі зізнань, документів і видань представити Папі Іванові Павлові II велич і святість Митрополита Андрея Шептицького.

Провідники...

(Закінчення зі стор. 1)

саме тепер М. Горбачов дає полегші для УКЦ. Єпископ П. Корниляк відповів, що Ґорбачов потребує Церкви для піднесення моралі народу. Він також вияснив німецькому журналістові, що Україна не може нічого вичікувати від Москви і що народ стремить до самостійности, якої Росія боїться. Однак УКЦ стояла завжди з народом і тому її переслідували за самостійницькі стремління. На його думку КҐБ має і тепер ще велику силу, тому не можна передбачити як події розвинуться. Але події в інших країнах, як Чехо-Словаччина, Східня Німеччина, чи раніше Польща, напоюють усіх українців надією на краще.

У глибокому смутку повідомляємо, що в середу, 27-го грудня 1989 р., після довгої і тяжкої недуги упокоїлася в Бозі

бл. п.

НІНА СЕРГІЇВНА ГАЛІОН

керівник ансамблю бандуристок ім. Лесі Українки та довголітній член хору катедри св. Володимира в Ню Йорку та Церкви-Пам'ятника св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

ПАНАХИДА — п'ятниця, 29-го грудня 1989 р. о год. 7:30 веч. у похоронному заведенні Conroy, 21 E. 2nd St. **в Бавнд Бруку, Н. Дж.**

ПОХОРОН в суботу, 30-го грудня 1989 р. о год. 9-ій ранку в Церкві-Пам'ятнику св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

муж — ОЛЕКСАНДЕР
донька — ЛАРИСА з мужем ВАСИЛЕМ БУЛИГОЮ
сестра — ЕВГЕНІЯ
внуки — НАТАЛІЯ І АНДРІЙ ПАЛИВОДИ
та рідні в Україні

ПРЕЗИДЕНТИ КОЛЮМБІЇ та Болівії плянують бути учасниками вершинної конференції в справах наркомантства разом з президентом Джорджем Бушем, не зважаючи на рішення Перу бойкотувати це зібрання аж поки американське військо не залишить Панаму. Ці три країни — Колюмбія, Болівія та Перу — є найбільшими доставцями кокаїни для цілого світу.

ТОВАРИСТВО СВЯТА СОФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє:

на **ПАТРІЯРШИЙ ФОНД** зложили:

XI-89

200.00 дол. — Іван Бабяк;
125.00 дол. — д-р Теодор Б. Залуцький;
110.00 дол. — Ірина Дзедзик (в пам'ять бл. п. о. декана Михайла Еднакого і його доньки Евгенії);
по 100.00 дол. — Володимир і Уляна Дячук, Андрій Бук (з нагоди 80-их уродин), Наталія Кравчук (у пам'ять бл. п. о. крил. Василь Яремака), Стефанія Куштала, Тарас і Ірина Шумилович, Роман Войнаровський, д-р Роман Смик (даток за 4-ий квартал 89 р.), Василь Воронка на потреби Церкви в Україні, Евдокія Мартинів (на релігійні книжки в Україну);
по 50.00 дол. — д-р Володимир Коропей, Зеновій і Оксана Стельмах (замість квітів на могилу бл. п. Олександра Смаля), Лідія Одежинська (у пам'ять покійних батьків і брата), Люба Мрилоцька, Модест і Ірена Кливак (на релігійну літературу та фелони для священиків в Україні);
по 30.00 дол. — Люба Шавелс (у пам'ять бл. п. Романа Короля), Володимир Терлецький;
по 25.00 дол. — Марія Ривак, Ірена Чуміловська, Марія Романенчук (у пам'ять бл. п. Романа Левицького), Богдан Демянчук, Володимир Обущак (на допомогу Церкві в Україні), Ярослав Чипак, Орест Колтунюк, Роман А. Мельник, Олег Склепкович;
по 20.00 дол. — Вінсент Шандор, Наталія Вайда, Василь Цекот, Михайло Скальський, Мирослав Субтельний, Мирон і Марія Масюк;
по 15.00 дол. — Микола Барицький, Варвара Швед, Ольга Вареля, Валентина Пахолюк, Михайло Еливів;
по 10.00 дол. — Емілія Процінська, Анна Сташко, Микола Ґулій, Евдокія Куцій, Евстахій М. Барановський;
5.00 дол. — Олександер Орищук.

Замість квітів на могилу бл. п. д-ра Володимира Копача зложили:

по 25.00 дол. — Наталія Шараневич, інж. Александер Скробко.

Датки на Патріярший Фонд з приводу смерти бл. п. Стефанії Боднар, вдові по о. крил. Евгенові Боднар. Переслав син д-р Володимир Боднар, зложили:

100.00 дол. — мґр Созонт і Ростислава Качали;
20.00 дол. — мґр Василь і Віра Ліщинецькі;
по 10.00 дол. — д-р Ярослав Кривяк, Омелян І. Урбанські, Олена Дуб.

Збірка на викінчення собору св. Софії в Римі у пам'ять бл. п. о. крилошанина Василя Яремака в Нюарку, Н. Дж., зложили:

по 100.00 дол. — Мирон і Зеновія Бурак, Роман і Наталія Кравчук, Петро Ґолей;
по 50.00 дол. — Маріян і Надія Цьолко, Стефан і Каролина Конрад, Филип і Тетяна Трачі, д-р Ярослав і д-р Дарія Миндюк;
по 25.00 дол. — Марко Будний, Володимир і Дзюна Мартинець, Борис Бурак;
по 20.00 дол. — Марія Семанишин, Дарія Будна, Володимир і Лідія Данилюк, Іван і Оля Островські, Ігор Конрад, Юрій і Марія Сміт, Михайло і Ляля Тарамацькі, Марія Коханівська, Петро й Анна Поліщук, Андрій Бурак, Олесь Бурак;
по 10.00 дол. — Стефан Мороз, Мирон Возняк, Юхим Харченко, Александер Лісевич, Іванна Кононів, Михайло Добош, Роман Ричок.

Збірка 28-го Відділу СУА в Нюарку у пам'ять бл. п. о. крил. В. Яремака на викінчення собору св. Софії в Римі, зложили:

по 25.00 дол. Наталія Загайкевич, Зеня Воробець, Міля і Марія Онишкевич;
по 20.00 дол. — Евгенія Шпирка, Леся Падковська;
15.00 дол. — Надія Бігун;
по 10.00 дол. — Павлина Дереш, Люба Турянська, Ольга Муссаковська, Лідія Гладка, Іванна Бартошик, Лідія Муращук.

Товариство Свята Софія — Комісія Патріяршого Фонду — складає щиру подяку усім вельмишановним жертводавцям і збірщикам.

Всі датки на Патріярший фонд Товариства Свята Софія можна відтягати від податку: IRS No.: 23-7380645.

Всі чеки просимо виписувати на:

St. Sophia Religious Association — Patriarchal Fund

та пересилати на адресу:

7911 Whitewood Road, Philadelphia, PA 19117

В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ ПРОБУДИЛОСЯ ЖИТТЯ

В неділю, 29-го жовтня ц.р., коли вперше відкрили у Львові Преображенську церкву, сотні людей заповнили вулицю біля церкви так, що не можна було продістатися.

На кладовищі в Тернополі відновили вісім могил Українських Січових Стрільців та на них тепер постійно складають свіжі квіти.

У 50-річчя договору між Німеччиною і СССР українська молодь Західньої України протестує.

У тому ж Тернополі поставили пам'ятник жертвам сталінського терору, біля якого відправляють тепер Богослуження в присутності сотень народу.

Біля церкви св. Юра у Львові великий плякат з портретом Т. Шевченка і знаменними датами 1939-1989 та словами „Заповіту" вітає прохожих.

Найновіші світлини із Західньої України показують, як пробудилося там українське життя не лише у Львові але в усіх околицях.

Відроджуються церкви, відновляють цвинтарі, відправляються панахиди на відновлених або і створених тепер могилах-пам'ятках.

І так у Тернополі постала знову могила Українських Січових Стрільців, як теж висипано могилу в пам'ять сталінських жертв.

У першу неділю відкриття церкви Преображення Господнього у Львові тисячі людей плило вулицями, щоб дістатися на Богослуження.

Чи знаєте...

(Закінчення зі стор. 1)

днав групу зацікавлених осіб в Торонто і дав їм підставу створити окрему організацію. Отож вони були в контакті з лікарями у Чернівцях та знають, що досі ще біля 250 дітей далі хворіють, мають нервові проблеми, загально ослаблені і на місці ніхто не знає чому саме вони хворіють. Члени „Еколосу" отже шукають тепер наполегливо за можливістю спровадити декого із цих хворих на Північно-американський континент, щоб тут лікарські експерти їх точно обслідили та поставили правильну діягнозу.

Отож перед членами „Еколосу" багато важливих завдань, які повинні бути близькі серцю кожної української людини. При тому екологічні проблеми світу тепер дуже і дуже актуальні та про них постійно говориться і пишеться. Як отже актуальна є справа наслідків атомного вибуху в Чорнобилі, яка, хоча сталася майже перед чотирма роками, а все ж наслідки її ще довго будуть висіти чорною хмарою над Україною.

УКРАЇНСЬКА МОВА В РОДИНІ, В УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКВАХ, В УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВАХ, В УКРАЇНСЬКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ, — У ЧАС ПРИМУСОВОГО РОСІЙЩЕННЯ УКРАЇНИ НА НАС СПАДАЄ ОБОВ'ЯЗОК ЗБЕРЕЖЕННЯ ВЕЛИКОГО СКАРБУ НАРОДУ!